מסורת הש"ס

ה"ג קראי למה לי ולא גרסינן תרי: **מכדי גמרא שלהו ליה.** לא נצרך אלא ללמוד הלכה כמו ששלחו לו ומאי ולא אבה: **דעבד לשם שמים.** כיון דאיכא איסורא גבי איניש דעלמא: **מתני' דרך הרבים.** י"ו אמות מעגלות דגלגי מדבר ילפינן במסכת שבת (ד' לא.): **גמ' הא דידן קא חשיב מלמעלה למטה שש אמות או חמש אמות או ד' אמות פטור.** דס"ל עד ועד בכלל: **ותנא ברא קחשיב מלמטה למעלה שתי אמות או שלש אמות חייב.** וד' אמות פטור דס"ל עד ולא עד בכלל. וכולן שוין בד' אמות דפטור לתנא דידן עד ועד בכלל לתנא ברא עד ולא עד בכלל: **ואפילו בשדה קוצים.** אפילו היתה שדה שקופצת [1] [לשם] האור מעל לגדר מלאה קוצים שנוח האש לבער בה ולדלג. פטור: **לא שנו.** דפטור: **אלא בקולחת.** אש שקולחת מתמר ועולה למעלה: **אבל בכפפת.** שהרוח מטה אותה וכופה לגדדין ומפסיק השלהבת ודולגת לשון מורי. לישנא אחרינא בכפפת אש גמוכה הולכת ונסרכת בעשבים ובקסמים שעל גבי קרקע הלכך אפילו עברה דרך רה"ר רחב מאד חייב: **כמה דברים אמורים.** דאש עברה דרך רה"ר פטור: **שנויים.** לקמיה מפרש: **ר"א.** במתניתין [2] [ע"ב]: **אריבא דרבי.** יאור קטן שדולין ממנו ומשקין שדות: **מאן דאמר נהר ממש אע"ג דליה ביה מיא.** דהואיל ורחב הוי כדרך הרבים: **מפסיקין לפאה.** להניח פאה מכל אחד ואחד: **הנחל.** שדה מכאן ושדה מכאן ונחל עמוק באמצע חייב להניח פאה מכל אחד ואחד: **דרך היחיד.** ארבע אמות: **שוללין.** מתקבלין כמו מן השלל של ביצים (ביצה דף ז.). דבר אחר לשון שלל ומלקוח (במדבר לא) דבר המקובץ: **שמחלקת שלל לאגפיה.** שמשקין אותן ממנה והן עושין פירות:

באגני

מלמעלה. קא חשיב דבעינן אחר לא מיפרש אלא עד ולא עד בכלל דבכל מקום ד' אמות כלמעלה מד' אמות ובמתניתין לא קתני עד דבארבע אמות פטור ואפילו קתני במתניתין עד כמו בברייתא אין שייך להקשות דפשיטא דמתניתין לא מיפרשא אלא מלמעלה למטה וברייתא לא מיפרשא אלא מלמטה למעלה אבל אי במתניתין קתני עד ובברייתא לא קתני עד אז שייך למפרך שפיר אי נמי בשניהם אין עד שייך למפרך שפיר דמתניתין קתני בד' אמות פטור וברייתא קתני חייב וא"ת אי בשניהם אין עד אמאי אצטריך לשנויי מתניתין מלמעלה למטה וברייתא מלמטה למעלה ליתא מתניתין ד' אמות דוקא בלא עד וברייתא מיפרשא בעד וי"ל דכיון דלא קתני עד לא כאן ולא כאן סברא הוא דכי היכי דהך מיפרשא בעד הך נמי מיפרשא בעד[ה]:

לא שנו אלא בקולחת. אגדר קאי וגרס אבל בנכפפת אפי' עד מאה אמה ולא גרס מאה מיל דמיל לא שייך בגובה ולפי הספרים דגרסי מאה מיל ל"ל דקאי אדרך רה"ר ואין נראה דהא בסמוך מייתי משנה דדרך הרבים ואמרינן עלה מאן תנא משמע דעד השתא לא איירי בה אע"ג דברייתא דתניא כוותיה גרס מיל דברוחב איירי ולא בגובה כדקתני ועליה מצויין לה מ"מ שפיר קאמר תניא כוותיה דברייתא מוקמה למתניתין בקולחת: **דרך** הרבים **מאן תנא רבי אליעזר היא.** אמתניתין קאי והוי סתם ואח"כ מחלוקת: **מאן** דאמר נהר ממש אע"ג דליה ביה מיא. ואע"ג דברשות הרבים בעי ט"ז אמות הכא סגי בח' אמות מתוך שהנהר עמוק וגם יש בו קרירות מים שעוברים בו תמיד: **אלו מפסיקין לפאה בו'.** במסכת פאה (פ"ב מ"ח) גרס בסדר המשנה דרך היחיד ואח"כ דרך הרבים ומפרש בירושלמי דמשום סיפא אצטריך למיתני דקתני הכל מפסיקין לזרעים ואינו מפסיק לאילן דקמ"ל דאפילו דרך הרבים אינו מפסיק לאילנות ועוד [קא] חשיב שם שביל היחיד ושביל הרבים הקבוע בימות החמה ובימות הגשמים והשתא שביל היחיד אצטריך לאשמועינן דאע"פ שהוא קטן מדרך מפסיק מאחר שהוא קבוע ודרך היחיד אצטריך דס"ד כיון שאין קבוע לא מפסיק אע"פ שהוא רחב ושביל הרבים אצטריך דס"ד אמינא דבשביל היחיד הוא דבעינן קבוע בימות החמה ובימות הגשמים אבל שביל הרבים אע"פ שאין קבוע בימות הגשמים מפסיק קא משמע לן:

שמחלקת שלל לאגפיה. כשגדלה האמה מתמלאה מים בורות שיחין ומערות שסביבותיה שמשקין בהם השדות:

ה"ג אלא למאן דאמר טמון באש תרתי קראי למה לי. אבל הא לא בעי למה לי כלל קראי דחד קרא אצטריך לכל הפחות משום בעיא דטמון והא דכתיב ויצילה לר"י הצילה שלא היתה לשרוף כדי שלא יתחייב בטמון ולרבנן שהציל את המזיק שלא נתחייב לשלם אבל תרי קראי למה לי דלמ"ד לאחלופי אע"פ שאם לא היו עדשים היו צריכים לשאול אם מותר ליטול שעורים על מנת לשלם דמים מ"מ הזכיר עדשים לפי שהיו מזומנים שם והיו רוצים לפרעם תחתיהן ולמ"ד להציל עצמו בממון חבירו מיבעיא ליה בשעורין דלא חשיבי כל כך ובעדשים דחשיבי טובא אלא למ"ד טמון תרוייהו למה לי ובקונטרס גרס קראי למה לי: **מאי ולא אבה דוד לשתותם.** הוה מצי למימר אחד מהנך דמיבעיא ליה עם טמון אלא משמע ליה דאכל מילתא דמיבעיא ליה קאי ומכאן קשה לפי פירוש הקונטרס דמעשה בא לפניו ששרפו אנשיו גדיש והיו בה כלים טמונים דלפירושו הוה ליה למימר שלא אבה דוד לשתות היינו שלא רצה להפטר מחמת שהוא מלך:

עברה גדר שהוא גבוה ארבע אמות. בגמרא מפרש ארבע אמות משפת קוצים ולמעלה ונראה לר"י דאייבי שאין הגדר גבוה מן השלהבת שאם היה גבוה יותר מאי קמפליג בין קולחת לנכפפת מה לי זה ומה לי זה כיון שהגדר גבוה מן השלהבת מה יכולה להזיק אלא ודאי בשאין גבוה מן השלהבת אייבי ומיהו כשאין עצי הדליקה גבוהין מן הגדר אייבי שאם היו גבוהין מן הגדר מה מועיל שהגדר גבוה מן הקוצים הרי הוא כאילו היתה המדורה על הגדר אלא כשעצי הדליקה שויס לגדר אייבי או נמוכים מן הגדר ועוד נראה דגבוה ד' אמות דקתני אעצי הדליקה קאי שהגדר גבוה מעצי הדליקה ארבע אמות ורב פפא בא להוסיף בגמ' שמשפת קוצים ולמעלה נמי בעינן ארבע אמות אבל פשיטא דמתניתין אעצי הדליקה קאי ולשון עבר לא שייך אם לא היה הגדר גבוה מעצי הדליקה אע"פ שהשלהבת עולה למעלה מן הגדר:

והתניא עברה גדר בו'. אומר ר"י דאי גרסי' בברייתא עד ובמתניתין לא גרסינן עד לא ניחא דלא שייך למפרך כלל דפשיטא

אלא למ"ד טמון באש קמיבעיא ליה מאי איבעי ליה קראי אמר לך טמון וחדא מהנך קמיבעיא ליה בשלמא למ"ד הני תרתי היינו דכתיב [1] ולא אבה דוד לשתותם אמר ביון דאיכא איסורא לא ניחא לי אלא למ"ד טמון באש קא מבעיא ליה מכדי גמרא הוא דשלחו ליה מאי לא אבה דוד לשתותם דלא אמרינהו משמייהו אמר כך מקובלני מבית דינו של שמואל הרמתי כל המוסר עצמו למות על דברי תורה אין אומרים דבר הלכה משמו [1] ויסך אותם לה' בשלמא למ"ד הני תרתי משום דעבד לשם שמים אלא למ"ד טמון באש מאי ויסך אותם לה' דאמרינהו משמא דגמרא: **מתני'** [א]עברה גדר שהוא גבוה ד' אמות או דרך הרבים או נהר פטור: **גמ'** והתניא עברה גדר שהוא גבוה ארבע אמות חייב אמר רב פפא [ב]תנא דידן קא חשיב מלמעלה למטה שש אמות פטור חמש אמות פטור עד ארבע אמות פטור תנא ברא מלמטה למעלה קא חשיב שתי אמות חייב שלש אמות חייב עד ארבע אמות חייב אמר רבא ד' אמות שאמרו דפטור אפילו בשדה קוצים אמר רב פפא ומשפת קוצים ולמעלה ד' אמות אמר רב [ב]לא שנו אלא [ג]בקולחת אבל בנכפפת אפילו עד מאה אמה חייב ושמואל אמר מתני' בנכפפת אבל בקולחת אפי' כל שהוא פטור תניא כוותיה דרב בד"א בקולחת אבל בנכפפת ועצים מצויין לה אפילו עד מאה מיל חייב [ג]עברה נהר או שלולית שהם רחבים ח' אמות פטור: דרך הרבים: מאן תנא אמר רבא ר"א היא [ג]דתנן רבי אליעזר אומר שש עשרה אמות כדרך רה"ר [ד](פטור):

או נהר: רב אמר נהר ממש ושמואל אמר אריתא דדלאי מ"ד נהר ממש אע"ג דליכא מיא ומ"ד אריתא דדלאי אי אית ביה מיא אין אבל לית ביה מיא לא תנן התם [ה]ואלו מפסיקין לפאה הנחל והשלולית [ו]ודרך היחיד ודרך הרבים מאי שלולית אמר רב יהודה אמר שמואל מקום שמי גשמים שוללין שם רב ביבי א"ר יוחנן אמת המים שמחלקת שלל לאגפיה מאן דאמר מקום שמי גשמים שוללין שם כ"ש אמת המים ומאן דאמר אמת המים אבל מקום שמי גשמים שוללין שם לא מפסקי דהנהו

באגני

נו א מיי' פי"ד מהלכות מזקי ממון הלכה ג סמג עשין סט טוש"ע מ"מ סי' תיח סעי' ג ד:

נז ב מיי' שם וגרס בקולחת ועיין במ"מ טור ש"ע שם סעיף ה:

נח ג מיי' שם הלכה ב טוש"ע שם סעיף ד:

נט ד מיי' פ"ג מהל' מתנות עניים הל' ג:

ס ה מיי' שם הלכה ג:

רבינו חננאל

אמר רב פפא משפת הקוצים ולמעלה. פירוש, משפת קוצים ולמעלה בעינן גדר ארבע אמות, כך פר"ח זצ"ל. אמר רב לא שנו אלא בקודחת אלא בנכפפת. פי' כגון אש נוקבת ושורפת מלשון קדחה באפי. אבל אם היא נכפפת, כמו קופצת. יש ששונין קולחת, ופי' עומדה כמו קלח של כרוב, נכפפת הולכת ובאה. דרך הרבים. מאן תנא דאמר פטור, אמר רבא ר' אליעזר היא דתנן במתני' ר' אליעזר אומר שש עשרה אמות כדרך רשות הרבים. פר"ח זצ"ל יש מי שאומר שיש בה שמונה אמות, כר' אליעזר דאמר אם יש לו שש עשרה אמה כדרך הרבים שידליק האש באמצעו פטור, הנה יבוא לו שמונה אמות מזה הצד ושמונה אמות מזה הצד כשיעור ברייתא. ויש אומרים מאן תנא דתניא אם יפסיק דרך הרבים פטור. ואמר רבא ר' אליעזר היא דתני שש עשרה אמה כדרך הרבים. מאי שלולית אמר רב יהודה אמר שמואל מקום שמימי גשמים שוללין. פי' יורדין ונקוין מלשון כי ישל זיתך וכתיב וגם שול תשולו לה. ור' יוחנן אמר אמת המים המחלקת שלל לאגפיה, פי' כשתמלא אמת המים מתמלאין גדותיה סביבותיה. אבל מי גשמים לא מפסקי. הנהו

עין משפט נר מצוה

תורה אור השלם

1. וַיִּבְקְעוּ שְׁלֹשֶׁת הַגְּבָרִים בְּמַחֲנֵה פְלִשְׁתִּים וַיִּשְׂאֲבוּ מַיִם מִבְּאֵר בֵּית לָחֶם אֲשֶׁר בַּשָּׁעַר וַיִּשְׂאוּ וַיָּבִאוּ אֶל דָּוִד וְלֹא אָבָה לִשְׁתּוֹתָם וַיַּסֵּךְ אֹתָם לַיְיָ:

שמואל ב כג טז

מוסף רש"י

ואלו מפסיקין לפאה. לתת שמי פאות (מנחות עא:). **הנחל.** כגון נחל איתן אשר לא יעבד בו ולא יחרש, קרקע קשה מלא צרורות ואבנים שאין לאוי לזריעה (רשב"ם ב"ב נה.). **והשלולית.** קבולת מי גשמים (שם) ואם יש שם זריעה מכאן ומכאן נותן פאה לכל אחד ואחד, דהסיא שלולית מפסקא להו (מנחות עא:). **ודרך הרבים.** ט"ז אמה (שם).

ה) [ב"מ נב. ע"ש], ו) גי' הרמב"ם בקודחת, ז) ס"ל דתניא ועיין רש"ל, ד) מהרש"ש מ"ז, ח) פאה פ"ב [מ"ח] ב"ב נה. מנחות עא: מ"כ פ' קדושים, ו) נ"ל עליו, ז) בס"ל: במתניתא, ח) [ועי' תוספות חולין נד: ד"ה כפלגא],

---

1) [לשם] האור מעל לגדר מלאה קוצים שנוח האש לבער בה ולדלג. פטור: **לא שנו.** דפטור: **אלא בקולחת.** אש שקולחת מתמר ועולה למעלה: **אבל בכפפת.** שהרוח מטה אותה וכופה לגדדין ומפסיק השלהבת ודולגת לשון מורי. לישנא אחרינא בכפפת אש גמוכה הולכת ונסרכת בעשבים ובקסמים שעל גבי קרקע הלכך אפילו עברה דרך רה"ר רחב מאד חייב: **כמה דברים אמורים.** דאש עברה דרך רה"ר פטור: **שנויים.** לקמיה מפרש: **ר"א.** במתניתין [2] [ע"ב]: **אריבא דרבי.** יאור קטן שדולין ממנו ומשקין שדות: **מאן דאמר נהר ממש אע"ג דליה ביה מיא.** דהואיל ורחב הוי כדרך הרבים: **מפסיקין לפאה.** להניח פאה מכל אחד ואחד: **הנחל.** שדה מכאן ושדה מכאן ונחל עמוק באמצע חייב להניח פאה מכל אחד ואחד: **דרך היחיד.** ארבע אמות: **שוללין.** מתקבלין כמו מן השלל של ביצים (ביצה דף ז.). דבר אחר לשון שלל ומלקוח (במדבר לא) דבר המקובץ: **שמחלקת שלל לאגפיה.** שמשקין אותן ממנה והן עושין פירות:

2) [ע"ב] **אריבא דרבי.** יאור קטן שדולין ממנו ומשקין שדות: **מאן דאמר נהר ממש אע"ג דליה ביה מיא.** דהואיל ורחב הוי כדרך הרבים: **מפסיקין לפאה.** להניח פאה מכל אחד ואחד: **הנחל.** שדה מכאן ושדה מכאן ונחל עמוק באמצע חייב להניח פאה מכל אחד ואחד: **דרך היחיד.** ארבע אמות: **שוללין.** מתקבלין כמו מן השלל של ביצים (ביצה דף ז.). דבר אחר לשון שלל ומלקוח (במדבר לא) דבר המקובץ: **שמחלקת שלל לאגפיה.** שמשקין אותן ממנה והן עושין פירות:

3) [ב"מ נב. ע"ש], ג) גי' הרמב"ם בקודחת, ג) ס"ל דתניא ועיין רש"ל, ד) מהרש"ש מ"ז, ה) פאה פ"ב [מ"ח] ב"ב נה. מנחות עא: מ"כ פ' קדושים, ו) נ"ל עליו, ז) בס"ל: במתניתא, ח) [ועי' תוספות חולין נד: ד"ה כפלגא],

---

1) [ב"מ נב. ע"ש], ב) גי' הרמב"ם בקודחת, ג) ס"ל דתניא ועיין רש"ל, ד) מהרש"ש מ"ז, ה) פאה פ"ב [מ"ח] ב"ב נה. מנחות עא: מ"כ פ' קדושים, ו) נ"ל עליו, ז) בס"ל: במתניתא, ח) [ועי' תוספות חולין נד: ד"ה כפלגא],

---

ה) [ב"מ נב. ע"ש], ב) גי' הרמב"ם בקודחת, ג) ס"ל דתניא ועיין רש"ל, ד) מהרש"ש מ"ז, ה) פאה פ"ב [מ"ח] ב"ב נה. מנחות עא: מ"כ פ' קדושים, ו) נ"ל עליו, ז) בס"ל: במתניתא, ח) [ועי' תוספות חולין נד: ד"ה כפלגא],